

להלן תמונה שרואים בה אנשים ביער, ביניהם כמה לובשי מדים כהים, כמה לובשי מדים בהירים יותר ואנשים ציוויליים.

אמי, זהבה טאופר (לפני הנישואין זופֶיה צורן, Zofia Zorn, ילידת בוריסלאב, 1927, נפטרה ב-1987), הראתה לי את התמונה הזאת לפני יותר מ-40 שנה, ואמרה לי שרואים בה קצינים גרמנים ושוטרים אוקראינים תופסים יהודים שהסתתרו בבונקרים ביער. היא אף אמרה לי שרואים בתמונה חלק מן הפנים שלה עצמה. מקום הארוע שבתמונה, למיטב הבנתי - יער סמוך לעיר בוריסלאב.

לדברי אמי, זאת תמונה ששימשה מוצג במשפט שנערך בפולניה לאוקראיני שבתקופת המלחמה שיתף פעולה עם הגרמנים, ולאחר המלחמה התחזה לפולני ועבר מגליציה (שנעשתה חלק מבריה"מ) לפולניה, אפשר לשלזיה התחתית (כפולנים רבים שחיו לפני המלחמה בגליציה), אולי לוורוצלאב או לוואלבוז'ך. יוכבד זֶבֶל (Yocheved Zobel, חֶבֶקָה; ילידת בוריסלאב; לפני הנישואין: יוכבד אידמן-וייס, Eidman-Weiss), אישתו של סבי (שאימץ את אמי בילדותה), חיים זֶבֶל, הייתה עדת-תביעה במשפט הזה, שהתקיים מתישהו בשנות ה-50, לכל המאוחר בתחילת שנות ה-60, בפולניה (אולי באזור שלזיה-התחתית). אפשר שגם פניה ניבטים מן התמונה, אף כי לא הצלחתי לזהותם. לאחר המשפט נשלחה התמונה בדואר לאמי, שגרה ברחובות משנת 1951 ואילך, מבית אביה בוואלבוז'ך.

דודתי, ואנדה וינציגֶסטר (לפני הנישואין: ואנדה זֶבֶל, ועוד קודם פאנקה זֶבֶל, ילידת בוריסלאב, 1934) הלכה לעולמה בסוף אוקטובר 2010. אף שבשנים האחרונות שוחחתי עמה לא מעט על קורותיה ועל קורות המשפחה בתקופת המלחמה, מעולם לא הזכרתי את התמונה שלעיל, ואף היא לא הזכירה אותה. דבר קיום התמונה נשכח ממני, וכנראה גם ממנה. זה לא מכבר, ב-19.7.2009, הקליטה דודתי את סיפור השרדותה במלחמה ומסרה עדות מצולמת לאנשי "יד-ושם". היא לא הזכירה בדבריה את התמונה, אבל בהחלט הזכירה ארוע מיוני 1944 של תפיסת יהודים, שהסתתרו בבונקרים ביער שליד בוריסלאב, בידי גרמנים ושוטרים אוקראינים (אני מניח שזה ארע בסביבות ה-20 ביולי, ימים ספורים לפני צאת

הטרנספורט האחרון של יהודים מבוריסלאב לאושוויץ, כשלושה שבועות לפני שיחרור העיר בידי הצבא האדום, ב-7.8.44). להלן דבריה (בעיבוד-לשוני):

"היינו די עמוק ביער, וגם שם היה לנו מקום מסתור כלשהו – בונקר נוסף, שאבי התחיל בחפירתו ובבנייתו, אלא שעדיין היה פתוח מלמעלה. לא חלף זמן רב מאז שנמלטנו מן הבונקר הראשון אל השני, ואיכר, שאבי היה קונה אצלו מזון, הסגיר אותנו ויהודים נוספים שהסתתרו בסביבה. הוא הגיע אל מקום המסתור שלנו עם גרמנים ועם אנשי המשטרה האוקראינית, מלווים בכלבים. הגרמנים והשוטרים לקחו אותנו. חשבנו שיובילו אותנו מייד אל מקום בית-המטבחיים של בוריסלאב ושם יוציאו אותנו להורג, אבל להפתעתנו הובלנו אל הלאגר ששימש קודם לכן כמחנה-עבודה".

אני מאמין שהארוע המצולם בתמונה לעיל הוא זה שתואר ע"י דודתי (בעדותה מ-19 ביולי 2009) – שהיינו תפיסת יהודים בקיץ 1944, שהסתתרו ביער שליד העיר בוריסלאב – מה שהולם את דברי אמי (מלפני יותר מ-40 שנה).

מאחר שהתמונה הזאת שימשה כמוצג במשפט שנערך בפולניה בשנות ה-50 או תחילת ה-60 לאוקראיני מאזור בוריסלאב-דרוהוביץ, משתף-פעולה עם הנאצים, אשר התחזה לפולני, ברי לי שגם דמותו ניתנת לזיהוי. לפי דברי ד"ר דניאל עוזיאל, מנהל מדור תצלומים בארכיון "יד ושם", לובש המדים הכהים בקצה השמאלי של התמונה הוא איש SS. להבנתי, לובשי המדים הבהירים יחסית הם אנשי ה-Schutzpolizei, ולובשי המדים הכהים, בצד הימני של התמונה, הם אנשי המשטרה האוקראינית בשרות הנאצים.

בחוקה"מ פסח 2011 הופצה התמונה הזאת ביוזמת גב' דניאלה מבור בין חברי ארגון יוצאי דרוהוביץ', בוריסלאב והסביבה. הגב' ברוניה הלמות (הלפרן), כיום תושבת חולון, זיהתה עצמה כאישה הנראית בברור בחזית, בחלק הימני של מרכז התמונה. הזיהוי הזה אושר ע"י בעלה, מר גרשון (גוסטאב) הלמות (הלפרן), אשר גם הוא נלכד בתפיסת היהודים ביער, אבל הצליח אח"כ להתחמק ולהסתתר. כמו כן, מר חיים (הארי) סגל, כיום תושב טורונטו, אשר בהיותו נער הסתתר עם בני הזוג הלמות באותו בונקר, זיהה בתמונה את הדמות של הגב' הלמות.

צבי טאובר.